

Statens vegvesen

Høringsoppsummering

Tilleggshøring til høring om endring av førerkortforskriften vedlegg 1 om helsekrav
- overgangsregel for helseattester

Vegdirektoratet
Trafikant- og kjøretøyavdelingen
13. juni 2016

1. Innledning

Etter forslag fra Helsedirektoratet sendte Vegdirektoratet utkast til nytt vedlegg 1 til forskrift om førerkort m.m. av 19. januar 2004 nr. 298 på høring 15. desember 2014. Nye helsekrav nødvendiggjør innføring av nye helseattester. Høringsforslaget til nytt vedlegg 1 inneholdt en overgangsbestemmelse for dispensasjoner fra helsekravene som er gitt etter någjeldende regelverk, men manglet en tilsvarende bestemmelse for helseattester utstedt før nytt vedlegg 1 trer i kraft. Vegdirektoratet sendte derfor et forslag til overgangsbestemmelse for helseattester på høring 18. mars 2016.

Fristen for å avgi høringsuttalelse var 29. april 2016.

2. Presiseringer

2.1. Endret paragrafnummer

Som følge av andre endringer i nytt vedlegg 1 vil overgangsbestemmelsen bli ny § 46, og ikke § 48 som oppgitt i høringsnotatet.

2.2. Endret ikrafttredelsesdato

Det fremgår av høringsnotat av 18. mars 2016 at nytt vedlegg 1 til førerkortforskriften trer i kraft 1. juli 2016. Da utarbeidelsen av regelverket har tatt lenger tid enn forutsett har Helsedirektoratet og Vegdirektoratet besluttet at ikrafttredelsesdatoen for nytt vedlegg 1 skal utsettes til 1. oktober 2016. Utsettelsen gir tid til å sikre at berørte parter får den nødvendige informasjon og opplæring før regelverket trer i kraft. Som en konsekvens av utsettelse endres datoene i den foreslått overgangsbestemmelse for helseattester.

Med endrede datoer blir bestemmelsen som følger;

«§ 46. Overgangsregler helseattest

Søknad om førerett innkommet før 1. oktober 2016 behandles etter bestemmelsene i vedlegg 1 på søknadstidspunktet.

Helseattest som kreves etter § 4 første ledd og som er utstedt før 1. oktober 2016, kan benyttes ved søknad om førerett til og med 31. mars 2017. Attesten må ved innlevering av søknad om førerett ikke være eldre enn seks måneder».

3. Høringsinstanser

Høringen ble sendt til 111 instanser for uttalelse. Liste over høringsinstansene var vedlagt høringen.

Følgende instanser har avgitt hørings svar:

Statens vegvesen Region Øst, Statens vegvesen Region Nord, Statens vegvesen Region Vest, Statens vegvesen Region Midt, Statens vegvesen Region Sør, KNA Kongelig Norsk

Automobilklub, NHO Transport, Landsorganisasjonen i Norge, Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Norges Optikerforbund, Advokatforeningen, Foreningen for Søvn sykdommer, Yrkestrafikkforbundet, ATL – Autoriserte Trafikkskolers Landsforening, Den norske legeförening, Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Norges Lastebileier-Forbund.

I det følgende vil det kort redegjøres for innholdet i de motsatte høringsinnspillene.

4. Gjennomgang av høringsinnspillene

ATL – Autoriserte Trafikkskolers Landsforbund ser positivt på de foreslåtte overgangsregler for helseattester. Bestemmelsen gir folk tid til å innrette seg de nye helsekravene, fremmer likebehandling og bidrar til å unngå misforståelser.

Den norske legeförening støtter prinsippet om en slik overgangsordning som foreslått, men er kritisk til ikrafttredelsestidspunktet. Dette fordi Legeföreningen ikke kan se at det finnes tilstrekkelig tid til å utvikle en ny velegnet helseattest som er tilgjengelig fra 1. juli 2016. De ber om å bli involvert i det videre arbeidet med helseattesten.

Legeföreningen uttrykker videre overraskelse over at ny helseattest innføres uten at helseattesten innhold og utforming har vært på høring. Ny helseattest bør utvikles i samspill med de berørte fagmiljøer.

Det fremheves også at det ikke fremstår som klart hvordan forvaltningsmessige prosesser, som for eksempel klagehåndtering, skal gjennomføres.

Vegdirektoratets kommentar:

Helsedirektoratet og Legeföreningen har en løpende dialog, og henvendelsen er tatt til orientering av Helsedirektoratet. Legeföreningens høringsinnspill knytter seg ikke til overgangsbestemmelsen for helseattester, som denne høring handler om og Vegdirektoratet gir derfor ingen ytterligere kommentar til innspillet.

Foreningen for Søvn sykdommer ber om at det tas spesielt hensyn til personer med søvnapné, og personer med narkolepsi/idiopatisk hypersomni. Det pekes på at saksbehandlingstiden i dag er lang, at avgjørelsen virker tilfeldige, er lite skjønnsomme og preget av mangel på kunnskap om søvn sykdommer og behandlingen av disse. Foreningen ber derfor om at det åpnes for skjønn i vurdering av helsekrav for den nevnte pasientgruppen.

Det vises til at det er uklart hvordan den europeiske standarden for klassifisering av moderat og alvorlig søvnapné skal anvendes i de nye helsekravene, og stilles spørsmål ved om antall pustestopp som fremgår av europeisk standard er før eller etter behandling med CPAP-maskin.

Videre stilles det spørsmål ved om fastlegene skal melde fra om pasienter med søvndiagnose til sentrale helsemyndigheter, og om det evt. også skal meldes fra om BMI og blodtrykk.

Det fremheves at det er enkelt å misbruke systemet ved å bruke andres CPAP-kort. I tillegg har ikke fastlegene utstyret eller den nødvendige kompetanse til å lese av pasientenes CPAP-maskin, og dersom fastlegene skal henvise pasientene videre til et sykehus med søvnutredning vil det skape store utfordringer ettersom disse sykehusene gjerne har ventelister på opptil ett år.

Avslutningsvis opplyses det at nær en halv million nordmenn har søvnapné, og foreningen etterspør hvilke tiltak man vil ta i bruk overfor pasienter som har søvnapné, men som ikke gjør fastlegen sin oppmerksom på dette i frykt for å miste førerkortet.

Vegdirektoratets kommentar:

Foreningen for søvnsykdommer kommer med flere ulike innspill knyttet til innføringen av nye helsekrav. Innspillene knytter seg imidlertid ikke direkte til overgangsbestemmelsen for helseattester, hvilket er tema for denne høringen. Innspillet ble derfor videresendt Helsedirektoratet, og Helsedirektoratets tilbakemelding er sendt direkte til Foreningen for søvnsykdommer.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus fremhever forslaget om endring av helseattestens administrative gyldighet som spesielt positivt. For øvrig finner Fylkesmannen i Oslo og Akershus den foreslåtte overgangsregel nødvendig for å gjennomføre en fleksibel overgangsordning, og har ingen merknader til forslaget.

Norges Optikerforbund ser behovet for en overgangsregel for helseattester i forbindelse med innføringen av nye helsekrav, og mener det oppleves som fornuftig å gå bort i fra den lange administrative gyldigheten som anvendes i dag. Det fremheves at høringsforslaget viser en praktisk tilnærming til problemet, og at tabelloversikten over forslaget vil gjøre det enklere for de berørte parter å forstå hvordan de skal forholde seg til endringen.

Norges Lastebileier-Forbund støtter den foreslåtte overgangsregel for helseattester.

Statens vegvesen Region Midt mener overgangsbestemmelsen er oversiktlig og tydelig, og fremhever at det er positivt at helseattestens administrative gyldighet fjernes.

Statens vegvesen Region Vest har ingen merknader til selve forslaget, men peker på at det tidligere har blitt utstedt eldre typer helseattester i lang tid etter at nytt skjema er tatt i bruk og håper derfor det blir sendt ut tydelig informasjonen til legene om at de nye helseattestene må tas i bruk fra 01.07.2016.

Vegdirektoratets kommentar: Fristen for iverksettelse er utsatt med tre måneder sammenlignet med det som fremgår av høringsnotatet. Ikrafttredelse 1. oktober 2016 gir bedre tid til å gi opplæring og informasjon om bruk av de nye helseattestene. Tidligere endringer i helseattesten har gitt utfordringer for personalet i skranken på trafikkstasjonene, da de har opplevd å måtte avvise kunder som kommer med feil helseattest, til tross for at ny helseattest inneholdt marginale endringer. Til forskjell fra tidligere tilfeller hvor

helseattesten har blitt endret, er det denne gang snakk om en total endring i regelverket. Dersom søker har med seg en gammel helseattest vil det derfor være enklere å forsvare at ny helseattest må fremskaffes, da ny og gammel helseattest baserer seg på to ulike regelverk.

Yrkestrafikkforbundet stiller seg bak den foreslåtte overgangsbestemmelse for helseattester. Yrkestrafikkforbundet ber samtidig om at det tas stilling til nødvendigheten av fornyelse av førerkort i tunge klasser hvert femte år. Det fremheves at helseattesten bør ha 10 års gyldighet, frem til fylte 70 år. I tillegg oppfordres Vegdirektoratet til å vurdere om kravet til etterutdanning bør reduseres til et krav om etterutdanning hvert tiende år.

Vegdirektoratets kommentar:

Spørsmålene knyttet til fornyelse av førerkort for tunge klasser er ikke direkte relevant for denne høringen. Vegdirektoratet velger likevel å gi en kort kommentar til Yrkestrafikkforbundets uttalelser.

Det fremgår av direktiv 2006/126/EF artikkel 7 nr. 2 bokstav b at førerkort utstedt fra og med 19. januar 2013 skal ha fem års administrativ gyldighet. Det fremgår videre av direktivets artikkel 7 nr. 3 bokstav a at fornyelse av førerkort i tunge klasser etter utløp av administrativ gyldighet skal være betinget av at helsekravene for den aktuelle klasse er oppfylt. Etter direktiv 2003/59/EF artikkel 8 nr. 2 og 3 stilles det krav om at etterutdanning skal gjennomføres hvert femte år. Kravene til fornyelse og etterutdanning er altså direktivfestede krav som Norge er forpliktet til å følge.

Øvrige innsendte høringsinnspill

Statens vegvesen Region Øst, Statens vegvesen Region Nord, Statens vegvesen Region Sør, KNA Kongelig Norsk Automobilklub, NHO Transport, Landsorganisasjonen i Norge, Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Advokatforeningen hadde intet å bemerke til den foreslåtte overgangsregel for helseattester.

5. Klargjøringer

5.1 Bortfall av administrativ gyldighet

Etter den foreslåtte overgangsbestemmelsens første ledd skal søknader som har innkommet før 1. oktober 2016 «behandles etter bestemmelsene i vedlegg 1 på søknadstidspunktet», forutsatt at både helseattest og søknad er innlevert før 1. oktober 2016. Det fremgår ikke av bestemmelsens ordlyd at reglene om administrativ gyldighet i gammelt vedlegg 1 § 5 ikke skal få anvendelse på de tilfeller hvor søknad om førerett er innkommet før 1. oktober 2016.

Det er derfor ønskelig å presisere at tre års administrativ gyldighet etter vedlegg 1 § 5 faller bort fra og med 1. oktober 2016, uavhengig av om helseattest og søknad om førerett er innlevert før denne dato. Konsekvensen av at regelen om tre års administrativ gyldighet faller bort er at førerettens gyldighet beregnes ut ifra helseattestens utstedelsesdato i stedet for førerkortets utstedelsesdato.

I høringsnotatet punkt 6.2 om forklaring til overgangsbestemmelses første ledd er det ikke uttrykkelig uttalt at helseattester som omfattes av overgangsbestemmelsen ikke gis administrativ gyldighet i henhold til dagens regler. Dette kommer imidlertid frem under punkt 6.3 om forklaring til overgangsbestemmelses andre ledd, hvor det uttales at bortfall av administrativ gyldighet «gjelder både helseattester som er innlevert før nytt vedlegg 1 trer i kraft 1. juli og de som blir levert inn fra 1. juli og i overgangsperioden fram til 31. desember 2016».

Tilsvarende fremgår det feilaktig av tabelloversikten i punkt 5.4 at søknader innlevert før 1. juli (1. oktober) skal behandles etter vedlegg 1 slik det gjaldt på søknadstidspunktet, hva angår gamle helsekrav og administrative regler. Som forklart ovenfor medfører ikke dette riktighet. Når søknad er innlevert før 1. juli 2016 (1. oktober 2016) skal helseattesten behandles etter vedlegg 1 slik det var gjeldende på søknadstidspunktet, men dette inkluderer ikke regelen om administrativ gyldighet i dagens vedlegg 1 § 5. Feilen rettes imidlertid opp i rubrikken "frister og gyldighet". I denne rubrikken fremgår det i klartekst at helseattesten ikke gis administrativ gyldighet utover 31. desember 2016 (31. mars 2017), og at førerrettens gyldighet, med mindre annet følger av førerkortforskriften, skal være x antall år legen har gitt fra datoen for utstedelse av helseattesten.

Oppsummert betyr dette at administrativ gyldighet for helseattester, som i dag fremgår av vedlegg 1 § 5, bortfaller fra og med 1. oktober 2016.

Ettersom helseattester som omfattes av overgangsbestemmelsens første ledd ikke vil få administrativ gyldighet tilsvarende det som fremgår av dagens vedlegg 1 § 5, blir det reelt sett ingen forskjell mellom overgangsbestemmelsens første og andre ledd. Alle helseattester utstedt før ikrafttredelse av nye helsekrav 1. oktober 2016 kan benyttes ved søknad om førerrett til og med 31. mars 2017, såfremt helseattesten ikke er eldre enn seks måneder ved innlevering. Førerrettens gyldighet settes i begge tilfeller ut fra datoen for utstedelse av helseattesten. Av denne årsak vurderer Vegdirektoratet det slik at det ikke er hensiktsmessig å beholde forslaget første ledd.

Nytt overgangsbestemmelse presenteres i punkt 6.

5.2 Særlig om utvidelse av førerkortklasser på samme helseattest

Den foreslåtte overgangsbestemmelsen er utformet med tanke på førstegangsbruk av helseattester. Ved utarbeidelsen av overgangsbestemmelsen ble det ikke tatt i betraktning at tidligere benyttet helseattest kan brukes på nytt ved utvidelse til andre førerkortklasser. Vegdirektoratet ønsker derfor å komme med en presisering av hvordan disse tilfellene skal behandles i overgangsperioden, og har derfor tatt inn et nytt andre ledd i § 46.

Ved senere utvidelse med samme helseattest får ny førerkortklasse i dag gyldighet beregnet ut ifra resterende gyldighet på den førerretten som allerede er gitt. Helseattesten får ikke ny administrativ gyldighet i utvidelsestilfellene.

Denne ordningen videreføres i § 46 andre ledd. Helseattesten vil kunne benyttes til utvidelse i overgangsperioden, selv om den er eldre enn seks måneder, såfremt den ikke var eldre enn seks måneder ved innlevering. Den nye førerkortklassens gyldighet skal beregnes ut fra resterende gyldighet på den førerrett som allerede er gitt.

Der helseattest er utstedt før 1. oktober 2016, og førerkort for tunge klasser der helseattesten er brukt for første gang er utstedt før 1. oktober 2016, vil gyldigheten på de tunge klassene settes fem år fra utstedelsen av førerkortet. Når søknad om utvidelse til ny tung klasse skjer før 1. april 2017, vil den nye klassen få beregnet gyldighet ut ifra den resterende gyldigheten på den førerretten som allerede er gitt.

Der helseattest er utstedt før 1. oktober 2016, og førerkort for tunge klasser der helseattesten er brukt for første gang er utstedt i perioden fra og med 1. oktober 2016 til og med 31. mars 2017, vil gyldigheten på de tunge klassene settes fem år fra utstedelsen av helseattesten, i tråd med det som fremgår av nytt vedlegg 1 § 46 første ledd. Når søknad om utvidelse til ny tung klasse skjer før 1. april 2017, vil også den nye klassen få beregnet gyldighet ut ifra datoen for utstedelse av helseattesten.

Ved søknad om utvidelse til ny tung klasse fra og med 1. april 2017 må ny helseattest leveres.

6. Ny § 46 om overgangsregel for helseattester

«Helseattest som er utstedt før 1.oktober 2016, kan benyttes ved søknad om førerrett til og med 31. mars 2017. Helseattestens konklusjon legges til grunn uten vurdering opp mot nye helsekrav. Helseattesten må ved innlevering ikke være eldre enn seks måneder. Førerrettens gyldighet settes ut fra datoen for utstedelse av helseattesten.

Helseattest som er utstedt før 1.oktober 2016, som er benyttet ved utstedelse av et førerkort før 1. april 2017, kan benyttes igjen ved søknad om utvidelse til ny tung klasse når søknad leveres før 1. april 2017. Førerrettens gyldighet beregnes ut ifra resterende gyldighet på den førerrett som allerede er gitt.»

6.1 Tabelloversikt

Tabell 1: helseattester som benyttes for første gang

Tabell 2: helseattester som er benyttet minst en gang tidligere, og førerkortinnehaver nå søker om utvidelse til annen førerkortklasse på grunnlag av samme helseattest.

Tabell 1– helseattest som benyttes for første gang

Utstedelsesdato helseattest	Søknadstidspunkt–innlevert helseattest	Regelverk	Frister og gyldighet
Før 1. oktober 2016	Før 1. oktober 2016	Nytt vedlegg 1 § 46 første ledd	<ul style="list-style-type: none"> – Helseattestens konklusjon legges til grunn uten vurdering opp mot nye helsekrav. – Attesten må ikke være eldre enn seks måneder ved innlevering. – Ingen administrativ gyldighet. Gyldighet førerett, med mindre annet følger av førerkortforskriften: x antall år legen har gitt, fra datoen for utstedelse av helseattesten
Før 1. oktober 2016	Fra og med 1. oktober 2016– til og med 31. mars 2017	Nytt vedlegg 1 § 46 første ledd	<ul style="list-style-type: none"> –Helseattestens konklusjon legges til grunn uten vurdering opp mot nye helsekrav. –Attesten må ikke være eldre enn seks måneder ved innlevering –Ingen administrativ gyldighet. Gyldighet førerett, med mindre annet følger av førerkortforskriften: x antall år legen har gitt, fra datoen for utstedelse av helseattesten. – Siste frist for søknad med gammel helseattest 31. mars 2017.
Før 1. oktober 2016	Etter 31. mars 2017	Nytt vedlegg 1 § 46 første ledd	Godtas ikke

Fra og med 1. oktober 2016	Fra og med 1. oktober 2016	Nytt vedlegg 1	<p>–Attesten må ikke være eldre enn tre måneder ved innlevering</p> <p>– Attesten gis ikke administrativ gyldighet</p> <p>–Gyldighet førerett, med mindre annet følger av førerkortforskriften eller nytt vedlegg 1: x antall år legen har gitt, fra datoen for utstedelsen av helseattesten</p>	
----------------------------	----------------------------	----------------	--	--

Tabell 2: Utvidelse med samme helseattest – helseattest som allerede er benyttet minst én gang.

Utstedelsesdato helseattest	Utstedelsesdato førerkort der helseattesten er brukt tidligere	Søknadstidspunkt – innlevert helseattest	Regelverk	Frister og gyldighet
Før 1. oktober 2016	Før 1. oktober 2016	Før 1. april 2017	Nytt vedlegg 1 § 46 andre ledd	<ul style="list-style-type: none"> – Helseattestens konklusjon legges til grunn uten vurdering opp mot nye helsekrav. – Forutsetter at krav om at attesten ikke var eldre enn seks måneder da den ble innlevert er oppfylt da attesten er godkjent allerede. – Ingen ny administrativ gyldighet, men «følgefeil» av tidligere gitt administrativ gyldighet. Gyldigheten på de tunge klassene som allerede er ervervet er satt fem år fra utstedelsen av førerkortet. Ny tung klasse får gyldighet beregnet ut ifra den resterende gyldigheten på den førerretten som allerede er gitt.
Før 1. oktober 2016	Fra og med 1. oktober 2016 til og med 31. mars 2017	Før 1. april 2017	Nytt vedlegg 1 § 46 andre ledd	<ul style="list-style-type: none"> – Helseattestens konklusjon legges til grunn uten vurdering opp mot nye helsekrav. – Forutsetter at krav om at attesten ikke var eldre enn seks måneder da den ble innlevert er oppfylt da attesten er godkjent allerede. – Ingen ny administrativ gyldighet. Gyldigheten på de tunge klassene som allerede er ervervet er satt fem år fra

				utstedelse av helseattesten. Ny tung klasse får gyldighet beregnet ut ifra den resterende gyldigheten på den føreretten som allerede er gitt.
Før 1. oktober 2016	Før 1. april 2017	Etter 31. mars 2017	Nytt vedlegg 1 § 46 andre ledd	Godtas ikke. Krever ny helseattest

7. Konklusjon

Vegdirektoratet vedtar endringsforskriften som hørt, med endringene som er redegjort for i høringsoppsummeringen.

Ikrafttredelsesdato for nytt vedlegg 1 til førerkortforskriften er 1. oktober 2016.